

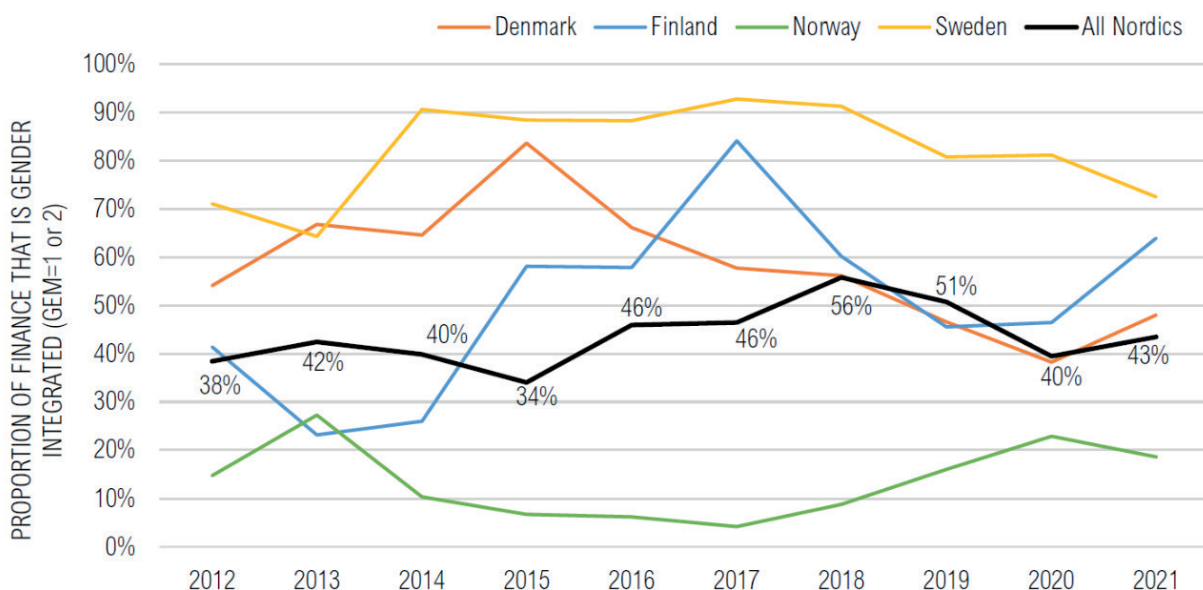

Tasa-arvo ilmastorahoituksessa – Suosituksia Suomelle

Resurssien ja vallan epätasainen jakautuminen ja puutteet ihmisoikeuksien toteutumisessa rajoittavat monien ihmisryhmien kykyä toimia ilmastokriisissä. Tämä koskee erityisesti kehittyvien maiden naisia, jotka ovat alttiita ilmastonmuutoksen aiheuttamille riskeille. Kansainvälisen ilmastorahoituksen tulisi tarjota ratkaisuja, jotka vahvistavat naisten oikeuksien toteutumista ja heidän toimijuuttaan ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Vuonna 2014 YK:n ilmastokokous hyväksyi Liman toimenpideohjelman tasa-arvon edistämiseksi.

Vuoden 2023 lopulla julkaistu tutkimus Gender and Climate – lessons from Nordic Efforts to Integrate Gender Equality in Climate Related Development Finance¹ arvioidaan tasa-arvon toteutumista Pohjoismaiden myöntämässä ilmastorahoituksessa. Pohjoismaat ovat tärkeässä asemassa esiintyessään tasa-arvon mallimaina kansainvälisillä areenoilla. Lisäksi Norja, Ruotsi, Tanska ja Suomi muodostavat merkittävän kokonaisuuden laitettuaan liikkeelle yhteensä liki 19 miljardia Yhdysvaltojen dollaria ilmastorahoitusta vuosina 2012–2021.

Rahoituksen taso: Tutkimus paljastaa, että merkittävin haaste rahoituksen toimeenpanemisessa on tasa-arvoa tukevan rahoituksen määrän pienuus: osuus vuonna 2012 oli 38 % ja heilahtelujen jälkeen 43 % vuonna 2021. Ruotsi johtaa Pohjoismaita rahoituksen määrässä feministisen ulkopoliittikaansa myötävaikutuksella. Suomessa osuus on Pohjoismaista keskiarvoa korkeampi, mutta osuudet ovat heilahdelleet voimakkaasti vuosien välillä.

¹ Raportti tuotettiin yhteistyössä Tanskan kirkon ulkomaanavun, Suomen Lähetysseuran, Kirkon Ulkomaanavun, ACT Ruotsin kirkon ja Norjan kirkon ulkomaanavun kanssa. Tutkimuksen toteutti Inka Consult.

Rahoituskohteet: Tutkimus osoittaa, että ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kohdistuvissa hankkeissa tasa-arvopainotus on yleensä vahvempi. Ilmastonmuutoksen hillintään kohdistuvissa hankkeissa sen sijaan ei ollut tasa-arvoon pääasiallisesti kohdistuvia toimia, vaikka naiset kohtaavat merkittäviä haasteita päästäkseen sähköverkkoihin tai saadakseen työpaikkoja vihreän siirtymän teollisuudessa. Todennäköisimmin tasa-arvoa edistetään hankkeissa, jotka kohdentuvat vähiten kehittyneisiin maihin ja kansalaisjärjestöjen tekemässä työssä.

Naisten johtajuus: Laadullinen analyysi osoittaa, että tasa-arvon edistäminen näyttäytyy pikemmin trendisanana kuin aitona pyrkimyksenä edistää naisten johtajuutta. Hankkeet kohdistavat tyypillisesti resursseja naisiin kohdistuvien riskien kartoittamiseen, mutta resursseja ei suunnata naisten osallistamiseen varsinaisten projektien toteuttamiseen. Siksi tällä hetkellä hankkeissa ei toteudu Liman tasa-arvoa edistävän toimenpideohjelman lähestymistapa, jossa korostetaan naisten roolin vahvistamista ilmastotoimissa ja hankkeiden sukupuolivaikutusten huomiointia läpileikkaavasti.

Suosituksia tilanteen korjaamiseksi

Suunnittelu:

1. Suomen tulee julkaista toteuttamiskelpoiset ja luotettavat suunnitelmat tasa-arvon edistämiseen kohdentuvasta ilmastorahoituksesta.
2. Tasa-arvon edistämiseksi Suomen tulee ohjata enemmän rahoitusta sellaisiin hankkeisiin, jotka edistävät pääasiallisesti naisten oikeuksien toteutumista – kyse ei voi olla pelkästä valtavirtaistamisesta.

Toteutus:

1. Naisten vahvempaan integraatioon tulee kiinnittää huomiota erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnässä. Suomen ilmastorahoituksessa keskeisten toimijoiden kapasiteettia tämän toteuttamiseksi tulee vahvistaa.
2. Suomen rahoittamien hankkeiden vaikutusarvioinnit ja riskikartoitukset eivät saa jäädä ”rasti-ruutuun” -harjoituksiksi, vaan niiden pitää edistää naisten vahvempaa integraatiota hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Raportointi:

1. Suomen tulee omassa työssään kehittää – ja kannustaa myös muita toimijoita edistämään – OECD:n kehitysapukomitean tasa-arvo-markkerin käytön laadukkuuden kehittämistä.
2. Seurattavuuden kehittämiseksi Suomen tulee seurata Ruotsin esimerkkiä ja julkistaa YK:lle toimitettavissa ilmastorahoitusraporteissa tasa-arvo-markkeriä koskeva data hanketasolla.

Niko Humalisto, johtava vaikuttamistyön asiantuntija, Suomen Lähetysseura,
niko.humalisto@felm.org

Roosa Rantala, ihmisoikeusasiantuntija, Suomen Lähetysseura,
roosa.rantala@felm.org

Tutustu tarkemmin tutkimukseen *Gender and Climate – Lessons from Nordic Efforts to Integrate Gender Equality in Climate-Related Development Finance* QR-koodista.

SUOMEN¹⁸⁵⁹
LÄHETYSSEURA